

klart 15 utskrift / 10.5.

82

Leif Dahlberg har i Aftonbladet skrivit en tarvlig och okunnig artikel om regeringen och Russeltribunalen. Han påstår, att regeringen visat undfallenhet mot USA och att den varit beredd att ^{vara} ~~tubba~~ på de demokratiska friheterna. Till hans försvar kan - hoppas jag - anföras att han blivit vilseledd av den borgerliga pressens förvanskningar. Därför kan det också finnas skäl att klargöra situationen.

1. I ett brev till statsministern av den 25 november förklarade Bertrand Russell att den internationella krigsförbrytartribunalen planerade att hålla ett möte i Stockholm. Enligt de handlingar som där fanns tillgängliga var avsikten att ställa krigsförbrytarna i Amerikas Förenta Stater inför rätta. Domen var sålunda fälld innan den fingerade rättegången ägt rum. Statsministern väddade i sitt svar till Russell att inte välja Stockholm som mötesplats, eftersom ett sådant möte inte skulle kunna bidra till en fredlig lösning av Vietnamkonflikten. Denna inställning formulerade han t.ex. vid ^{en} studentafton i Lund den 17 mars på följande sätt: "Jag vet att jag på den punkten har stöd av praktiskt taget alla de radikala amerikaner som med rätta arbetar för att få till stånd en ändring av den amerikanska politiken, att om man sätter igång en rättegång som man i varje fall i början anger ha till syfte att ställa landets president till ansvar för krigsförbrytelser, skapar man en sådan sinnesstämning, att det inte finns några möjligheter att komma till tals för de radikala krafter som uppriktigt arbetar för att åstadkomma en ändring av den amerikanska regeringens politik." Personligen anser jag detta vara en central politisk synpunkt - om man nu vill ha slut på massdödandet. Vidare har statsministern framhållit - som särskilt skäl mot ett möte i Stockholm - att det skulle försvåra möjligheterna för Sverige att göra en konstruktiv insats i strävandena att skapa fred i Vietnam. Vid intet tillfälle har de

bilateral förbindelserna mellan Sverige och Förenta Staterna anförts som ett skäl i sammanhanget. Statsministern har tvärtom i radio uttryckligen understrukt, att det inte varit av hänsyn till förbindelserna ^{med} till USA utan uteslutande av hänsyn till freden och till Sveriges möjligheter att konstruktivt medverka till fred som regeringen intagit sin attityd. Härmed är också sagt att påtryckningar vore meningslösa.

Lika litet som Leif Dahlberg skall jag i detta sammanhang närmare bedöma tribunalen. Det tycks vara ett hus med många ~~irrgångar~~ (irrgångar?). Det fanns enligt min mening uppenbart olustiga drag - missbruk av ~~...~~ ^{Kaundas} och Nyereres namn, farsen kring Erlanders telegram, draget av skenprocess. Samtidigt är det mycket glädjande att ~~de moderata krafterna~~ ^L tydligen fick överhand. Därmed styrdes förhandlingarna in på en sammanställning och prövning av fakta och fick med något obetydligt undantag en prägel av fasthet och värdighet.

2. Fråpⁿ allra första början har regeringen gjort klart, att man inte skulle vidta åtgärder för att förhindra att mötet hölls i Stockholm. I uttalande efter uttalande alltifrån december 1966 har statsministern framhållit, att visumansökningar skulle prövas individuellt utan hänsyn till avsikten med resan och att våra demokratiska principer och praxis inte ger någon ^{an} rätt att hindra möten och meningsyttringar, så länge lagar och förordningar respekteras. Det är fullkomligt fel att göra gällande, att regeringen skulle ha ingripit mot tribunalen, om bara de lagliga möjligheterna förelegat. Poängen är att det inte finns några lagar av den typen, helt enkelt därför att vi inte vill kunna ingripa och därför att vi "orubbligt måste slå vakt om rätten till fri debatt och kritik även om den riktar sig mot främmande länder."

Purebama
krig
Sedjes och
Sarkie

Russel-tribunalen har avvisats från många länder - på vilka lagliga eller principiella grunder känner jag ej. Det verkar faktiskt som om Sverige vore det enda europeiska land, där de fick träffas. I kraftfulla uttalanden har bl.a. Russel, Sartre och ^{Dedijer} ~~Bedinger~~ (2) uttryckt sin uppskattning över att Sverige så hårt håller fast vid ottrandefrihetens principer. Att som Leif Dahlberg i det läget påstå att vi skulle varit beredda att ^{ämnas} ~~tubba~~ (?) på de demokratiska ^{friheterna} ~~principerna~~ är en skamlöshet.

CBS

I en intervju i ~~IBS~~ underströk statsministern ånyo regeringens ståndpunkt och hänvisade uttryckligen till den demokratiska mötesfrihetens principer. Dahlberg påstår att han ^{stämmer} ~~had~~ om ursäkt. Den felaktiga uppgiften har han ^{sannolikt} ~~samtidigt~~ hämtat från en rubrik och en braskande löpsedel i Expressen. Men en löpsedel i Expressen blir inte mera sanningsenlig, därför att Dahlberg tror på den.

Dahlberg drar paralleller med Undéns och Erlanders uttalanden 1951. Parallellen är ^{naturligtvis} ~~vanligtvis~~ utan jämförelse i saksak ganska exakt. Regeringen kunde inte ta ansvar för ^{sljutkanoner} ~~sljutkanoner~~ ~~nas~~ (??) tirader men måste däremot ^{beaktat} ~~.....~~ även utåt försvara hans rätt att få säga dem. Regeringen kan inte ta ansvar för tribunalen men kan ^{heller} ~~däremot~~ inte ^{lätt} ~~tubba~~ på mötesfriheten eller falla undan för påtryckningar, när det gäller ~~dess~~ ^{heller} rätt att mötas. Då liksom nu fanns det krafter som sökte göra gällande, att regeringen var undfallande och för påtryckningar inte vågade hävda sin mening etc. Det var lika sanningslöst då som nu.

Med viss energi ~~(?)~~ har jag polemiserat mot Leif Dahlberg. ^{Skälet} ~~Säkert~~ är att jag anser den principiella frågan viktig i den aktuella situationen, men framför allt inför framtiden. Ett litet land bör söka ^{en} ~~en~~ fast och konsekvent utrikespolitik och heller inte dra ~~på~~ sig för att i olika frågor ge sin mening

mening till känna, även om det skulle innebära kritik av någon stormakt. Samtidigt har vi nu ^{Spru} (2) demokratis~~ket~~ friare traditioner än kanske något annat land, när det gäller mötesfrihet och yttrandefrihet. Det gör vårt läge i viss mån utsatt. Det är en pervers tanke att vi skulle förbjuda allt det vi ogillar, lika befäng^d som att regeringen skulle behöva gilla och solidarisera sig med allt det som i den fria debattens namn pågår inom våra gränser. Vi kan naturligtvis bli utsatta för påtryckningar, framför allt om någon stormakt skulle få föreställningen att påtryckningar skulle lösa sig. Vi riskerar alltid - det visar en beklämnande erfarenhet - att den som på hemmaplan i något avseende är missnöjd med regeringens ståndpunkt i sak, öppet eller försåtligt antyder påtryckningar och undfallenhet. Desto viktigare är det att vi beslutsamt fredar oss - inåt och utåt - mot varje sådant påstående. ~~(Det är ett livsvillkor för Sveriges utrikespolitik)~~

Olof Palme

Sid. 2 efter "... internationella planet". De yngre liberala och FPU hyste ingen annan inställning. Tvärtom - i Expressen, där de politiserande ungliberalerna övertog ledningen, förekom bland de mest hätska angreppen på Gävletalet. Trängd i debatten kom Expressen med slutsatsen: "Gävletalet borde aldrig ha hållits".

Sid. 6. På sidan bör in:

"Här bör understrykas att de yngre folkpartisterna alls icke hade någon annan mening till en början än Ohlin. Det enda som hänt är att de svängde, dvs. vinglade, något tidigare än Ohlin.